

'n Leier in Rekeningkundige Onderrig
Rekeningkunde@UJ

UNIVERSITEIT VAN JOHANNESBURG

ODUIT 3A

Finale Assesserings Geleentheid

10 Junie 2014

EERSTE EKSAMINEERDERS: Me Rozanne Smith

Me Belinda Brandt

TWEEDE EKSAMINEERDER: Prof Ben Marx

EKSTERNE MODERATOR: Mr Andre van der Zwan

TOTALE TYD: 2ure en 30 minute

TOTALE PUNTE: 125 punte

INSTRUKSIES:

1. Hierdie vraestel bestaan uit **agt** bladsye. Indien jou vraestel nie al die bladsye bevat nie, steek asseblief jou hand op sodat 'n ander vraestel aan jou verskaf kan word.
2. Beantwoord al die vrae.
3. Bereken die tyd wat jy aan elke vraag sowel as elke deel van die vraag moet spandeer deur die aantal punte met 1.2 te vermenigvuldig. Die antwoord gee vir jou die tyd in minute wat aan elke vraag en deel van die vraag spandeer moet word. Bly by die tydsbeperking, anders gaan jy nie die vraestel in die gegewe tyd voltooi nie.
4. Trek alle (selfs enkel lyne) oop spasies op jou vraestel dood met 'n pen. Bladsye met oop spasies sal wel gemerk word, maar sal nie in aanmerking wees vir 'n hermerk nie.
5. Geen tippex of potlood mag op die antwoordstelle gebruik word nie. Bladsye wat tippex of potlood bevat sal gemerk word, maar sal nie vir 'n hermerk in aanmerking kom nie.
6. Al die eksamenregulasies van UJ en die beleids dokument vir studente van die Department van Rekeningkunde is voor, gedurende en na die eksamen van toepassing.
7. Die netheid, aanbieding en openbaarmaking van jou antwoorde sal in ag geneem word tydens die merk van jou vraestel.
8. Lees die vrae noukeurig. As daar van jou verlang word om 'n verduideliking te verskaf, moet vol sinne gebruik word.

VRAAG 1**(40 PUNTE)**

Ubunthu (Bpk) (hierna Ubunthu) is 'n advertensie-maatskappy wat genoteer is op die Johannesburgse Effektebeurs (hierna JEB). Ubunthu vervaardig groot reklameborde vir advertensies langs die hoofweg regoor Suider-Afrika. Ubunthu se fabriek is geleë in Krugersdorp, Johannesburg. Ubunthu is in 2004 gestig deur Mark Edward (die huidige uitvoerende hoof), en die maatskappy het drasties gegroei die afgelope paar jaar.

Joy Fakuda is onlangs aangestel as die interne ouditeur by Ubunthu om hulle te help met die beheer omgewing binne die organisasie. Voor Joy enige beheermaatreël toetse kan uitvoer op die interne kontroles, skeduleer sy 'n vergadering met Mark Edward om 'n begrip van die organisasie en die kontroles wat hulle geïmplementeer te kry. As gevolg van die aard van die maatskappy, is daar verskillende departemente binne die organisasie en Joy se doelwit was om op die kontroles van die belangrikste departemente te fokus. Hierdie departemente sluit in: belegging in nuwe bates vir die fabriek, die vervaardiging van advertensieborde en die menslike hulpbronne-afdeling. Tydens haar vergadering met Mark het hy haar met die volgende inligting op die bogenoemde departemente verskaf.

**Vergadering met Mark Edward
6 Januarie 2014
Office Park 7
Blok D
Wentworthpark**

Vir die belegging in bates het Ubunthu die volgende interne kontroles geïmplementeer om te verseker dat alle transaksies plaasvind volgens die maatskappy se beleid:

1. Alle vaste bate aankope word ondersteun deur 'n vaste bate rekwisisie en 'n kapitale begroting;
2. Vaste bates word aangeteken in 'n vaste bate register en bates word gereeld vergelyk met fisiese bates deur 'n onafhanklike senior amptenaar;
3. Aankope van vaste bates word gemagtig deur senior bestuur op 'n vooraf genommere vaste bate rekwisisie, en ontbrekende nommers word gereeld opgevolg;
4. Die belegging in bates is gemagtig deur die raad van direkteure en aangeteken in die notules van vergaderings van die raad van direkteure;
5. Vaste bates word teen die bedrag soos per die faktuur ontvang van die verskaffer teboekgestel;
6. Waardevermindering en ander berekeninge word deur 'n rekenaar uitgevoer. Die program is vooraf getoets om te verseker die berekeninge korrek is;
7. Alle aankope en verkope van vaste bates word aangeteken in die vaste bate grootboekrekeninge en die vaste bate register vanaf die bron dokumente;
8. Die vaste bateregister word vergelyk met die kontrole-rekeninge in die grootboek op 'n gereelde basis deur die rekenmeester. Dit word ook deur die finansiële bestuurder nagesien;
9. Vaste bates word volgens die maatskappy se beleid in die onderskeie kategorieë geklassifiseer;
10. Verbeterings word gekapitaliseer as vaste bates en duidelik onderskei van onderhoud.

Die vervaardiging van advertensieborde vind as volg plaas:

'n Vooraf genommerde rou materiale uitreikings nota word uitgereik vir rou materiale wat nodig is vir 'n bepaalde produksie. Die vooraf genommerde bestelling word voorberei deur die voorman van die rou materiale stookkamer. Alle uitreiking van rou materiale word verantwoord op die produksie opsomming verslag, en word ook op die voltooide produksie verslag gelys op 'n daaglikse basis. 'n Afskrif van die voltooide produksie verslag word elke dag na die rekeningkundige departement gestuur.

Beweging van komponente deur die produksie-proses as werk in proses:

Die tyd wat bestee word op elke stadium van die produksie, deur die produksie werknemers en in masjien tyd, word teboek gestel deur die stoorman op 'n los stukkie papier. Hy verseker dan dat hy die stukkie papier na die rekeningkundige afdeling stuur sodat hulle die tyd wat op elke stadium van die produksie spandeer is, kan teboek stel.

Aan die einde van elke maand, word die totale tyd wat aangeteken is op die produksie opsommings verslag vergelyk met die totale ure gewerk deur die produksie personeel. Enige verskille word tydens maandeinde uitgesorteer.

Geen reklameborde word geïnspekteer vir kwaliteit voordat hulle slaag om na die volgende fase gestuur te word nie. Ubunthu glo dat hulle perfekte kontroles het tydens die produksie-proses, wat lei tot geen foute in die reklameborde wat hulle vervaardig.

Oordrag van vervaardigde goedere na klaar goedere in voorraad:

Sodra die produksie-proses voltooi is, word die geproduseerde reklameborde oorgeplaas na die voltooide goedere stoorkamer.

Die rou materiaal, arbeid en masjien-ure gewerk, sowel as oorhoofse toekennings aan die voltooide produksie verslag word geïnspekteer deur die voorman om te verseker dat al die produksie kostes korrek aangeteken is. Enige verskille word gemagtig deur die finansiële bestuurder, voordat die goedere fisies oorgedra word en deur die voltooide goedere stoorkamer se personeel aanvaar word.

Die stoorman magtig, deur middel van 'n handtekening, die oordrag van die vervaardigde goedere na voorraad.

Aanvaarding van die goedere in klaargoedere word erken deur die voorraad stoorkamer personeel deur middel van 'n handtekening op die klaar goedere verslag.

Die volgende proses word gevolg tydens die betaling van lone aan die fabriekspersoneel:

1. Die voorbereiding van die betaal-pakkies:

- Die voorbereiding van die betaal-pakkies word gedoen deur die voorman elke Vrydag oggend van die maand. Hy verseker dat al die kontant bewaar en beveilig word teen diefstal. Die voorman verseker ook dat die besonderhede van elke werknemer op die betaal-pakkie verskyn, soos byvoorbeeld die naam, van en werknemer nommer van die werknemer.

2 . Die uitbetaling:

- Die voorman verseker dat al die betaal-pakkies aan die onderskeie werknemers gegee word. Hy vra die personeel om hom te help in die proses van die identifisering van al die werknemers omrede hy nie almal ken nie. Hy vra die personeel om in groepe te verdeel op grond van die produksie groepe waarin hulle werk, en dan een van die werknemers om al die lone vir daardie bepaalde groep in te samel. Die genomineerde werknemer sal ook teken as bewys van ontvangs van die betaal-pakkies van al die werknemers.

3 . Onopgeëiste lone:

- Aan die einde van die uitbetaling vergelyk die voorman alle onopgeëiste lone met die betaalstaat. Sodra alle werknemers wat nie hul betaal-pakkies opgeeis het nie, geïdentifiseer is, word die besonderhede van onopgeëiste lone op 'n stuk papier geskryf en aan die rekeningkundige personeel die volgende Maandag oorhandig.
- Al die onopgeëiste lone en salarisse word aan die sekuriteitswag gegee om te beskerm tydens die naweek tot die sekuriteit maatskappy dit die volgende Maandag oggend kom kollekteer.

Na geen verdere vrae van Joy, is die vergadering verdaag om 12:45

Vang jou word verlang om:

- a) Verskaf die beheermaatreëltoetse vanuit die bogenoemde senario wat die interne ouditeur (Joy) moet uitvoer op die belegging in bates. (10)

Verskaf asseblief jou antwoord in tabelvorm soos volg:

Interne beheermaatreëls	Beheermaatreëltoetse
Neem asseblief kennis dsat jy het NIE nodig het om weer die interne beheermaatreëls neer te skryf nie. Jy moet die nommer van die kontrole lys in hierdie kolom soos per die senario.	Jy moet 'n gedetailleerde beskrywing van die beheermaatreëltoetse in hierdie kolom voorsien. As die interne kontrole en beheermaatreëltoets nie ooreenstem nie sal jy geen punte ontvang nie.

- b) Identifiseer die swakhede in die vervaardiging van die advertensieborde, en vir elke swakheid geïdentifiseer, bied 'n interne kontrole wat geïmplementeer moet word. (19)

Jou antwoord moet in tabelvorm, soos hieronder aangedui:

Swakheid	Interne Kontrole
-----------------	-------------------------

- c) Identifiseer die swakhede in die betaling van lone, en vir elke swakheid, beskryf die interne kontrole wat geïmplementeer moet word. (10)

Jou antwoord moet in tabelvorm, soos hieronder aangedui:

Swakheid	Interne Kontrole
-----------------	-------------------------

Aanbieding punt (tabel) (1)

VRAAG 2

(20 PUNTE)

Jou beste vriend (Simpiwe Love) is die interne ouditeur by Storage for You (Edms) Bpk (hierna SFY). SFY bied veilige stoorplek aan die publiek om enige goedere waarvoor hulle nie ruimte voor het by hul eie huise nie, daar te stoor. Die stoor is veilig en bekostigbaar. Die maatskappy het in 2008 met net een pakhuis begin, wat bestaan het uit 40 kleiner stoorkamers. Oor die afgelope paar jaar het die maatskappy drasties gegroei en nog 7 pakhuise is aangekoop wat bestaan uit 65 stoorkamers elk. As gevolg van die vinnige groei in die besigheid het die Hoof Uitvoerende Beampte (Wayne Fish) besluit om hulle rekenaarsstelsel op te gradeer om te akkommodeer vir die groot volumes transaksies wat plaasvind. Die hoof uitvoerende beampte het vir Simpiwe met die volgende beskrywing voorsien van hoe die stelsel verandering plaasgevind het en geïmplementeer is.

- Die stelsel verandering is deur die Inligtings Tegnologie (hierna IT) ouditeur versoek in 'n brief vanaf die oudit firma;
- Die verandering is deur die IT klerk goedgekeur;
- Die verandering vorms is afgeteken deur die rekenmeester;
- Na die veranderinge gemaak is, het die IT klerk die veranderinge getoets om te bepaal of dit gedoen is ooreenkomstig met die goedgekeurde verandering versoek en om te verseker dat dit effektief werk.

Nadat die stelsel opgegradeer is en verander is na gelang van die behoeftes van die ouditeur, het Wayne ook besluit dat hulle 'n paar behoorlike toegang en besigheid kontinuïteit kontroles moet implementeer om te verseker dat al die vertroulike inligting beskerm word en om te verseker dat hulle 'n rugsteun sal hê in die geval dat hulle stelsel vernietig word.

SFY het slegs die volgende besigheids kontinuïteit kontrole geïmplementeer:

- Data word gereeld gerugsteun en word in 'n vuurvaste kluis op 'n alternatiewe perseel gebêre;
- Die entiteit se bediener kamer (server room) het 'n luversorger in om te verseker dat die bedieners nie oorverhit nie, en lei tot die verlies van belangrike data nie;
- Beskerming teen die elemente;
- Al die relevante noodplan & ramp herstel prosedures word geïmplementeer;
- Voldoende versekering is uitgeneem.

Jou vriend, Simpiwe het gevra dat jy hom help met die volgende, so daar word dus van jou verlang om:

- a) Identifiseer die swakhede in die stelsel verandering wat plaasgevind het vanuit die bogenoemde senario. Vir elke swakheid, moet jy 'n aanbeveling verskaf. (5)
- b) Noem en beskryf vyf geprogrammeerde toegang kontroles wat oor terminale geïmplementeer moet word. (5)
- c) Identifiseer die besigheid kontinuïteit kontroles wat afwesig is in die bogenoemde senario. (9)

Aanbieding punt (1)

VRAAG 3

(45 PUNTE)

Rebel Farmers (Edms) Bpk (hierna bekend as RF) is 'n plaas geleë in Elandsfontein, Johannesburg. RF groei 'n wye verskeidenheid van groente en vrugte wat hulle dan voorsien aan Fruit & Veg City en die Food Lover's Market.

Die groente en vrugte word geplant in die seisoene waarin hulle groei. Martin, die hoof boer, is 'n baie ervare vrugte en groente boer, en weet presies wanneer om te plant en wanneer die groente en vrugte gereed is om gepluk te word.

Sodra die groente en vrugte gereed is vir pluk, pluk Martin en sy assistente die groente en vrugte en stuur dit na 'n koelkamer. Die groente en vrugte moet teen 'n sekere temperatuur gehou word om te vermy dat dit vrot word. Simpiwe Nkuna, die hoof van die koelkamer, hou 'n voorraad register van al die groente en vrugte wat in die koelkamer inkom.

Jy is 'n kenner op risikobestuur en jy is gekontak deur die interne ouditeure van RF om die swakhede te identifiseer en aanbevelings te maak vir kontroles in die verkope afdeling.

Die bestuur van RF het jou voorsien met die volgende stelsel beskrywings van hul verkope afdeling:

Bestel van die groente en vrugte
• Alle bestellings word by die boer se vrou Nicole geplaas. Alle bestellings word per telefoon of e-pos geplaas; • Sodra Nicole 'n bestelling ontvang vanaf 'n kliënt, skryf sy die bestelling op 'n stukkie papier wat altyd langs haar telefoon geplaas word neer; • Die enigste inligting wat sy van die kliënt vra, is die kliënt se naam en die beskrywing van die groente en vrugte wat die kliënt wil bestel; • Nicole teken dan die stukkie papier en stuur dit na die koelkamer; • RF se kliënte word toegelaat om op krediet te koop. Indien nuwe kliënte 'n rekening wil oop maak, word die rekening en die krediet limiet onmiddellik toegestaan en die kliënt kan begin koop.
Versending van die groente en vrugte
• Sodra 'n bestelling ontvang word vanaf Nicole, begin Simpiwe Nkuna die goedere onttrek vanaf die koelkamer deur gebruik te maak van die stukkie papier waarop die bestelling geskryf is as 'n ontrekkingsnota; • Hy onttrek dan die groente en vrugte soos per die bestelling geplaas, en stuur die bestelling na die versending afdeling om verpak, gemerk en afgelewer te word; • Groente en vrugte wat gedurende die ontrekkingsproses as "uit voorraad" geïdentifiseer word, word aangeteken op die bestelling en onderteken deur Simpiwe. Geen afleweringsnotas word geskep nie; • Die versendings afdeling bel dan vir Thabo, die drywer, om die goedere wat afgelewer moet word te kom afhaal. Hy teken die bestellings wat aan die pakkies aangeheg is as bewys dat hy die pakkies kom afhaal het; • Sodra Thabo die perseel verlaat, waai hy vir die sekuriteitswag wat die hek vir hom oopmaak; • Wanneer Thabo die goedere aflewer gee hy die bestelling vir die kliënt wat die bestelling teken as bewys van ontvangs en gee dit terug vir Thabo. Thabo gaan laai die getekende afskrif van die bestelling by die rekenmeester Mev Andri Du Plessis die volgende dag af.
Fakturering van die groente en vrugte

- Wanneer Mev du Plessis die bestelling ontvang vanaf Thabo, trek sy 'n faktuur op vir die relevante kliënt;
- Nadat 'n faktuur opgetrek is gaan Mev du Plessis die berekeninge na om seker te maak dat dit korrek is.

Teboekstelling van die verkope van die groente en vrugte

- Wanneer die fakture klaar is, stel die teboekstellings klerk Mev Mbasa die verkope te boek in die betrokke grootboekrekeninge.

Van jou word verlang om:

Die swakhede sowel as die risiko wat uit die swakhede ontstaan in die interne kontroles met betrekking tot die bestel, versend, fakturering en teboekstelling van die verkoop van groente en vrugte te identifiseer en te beskryf. Vir elke swakheid en risiko verskaf 'n toepaslike interne kontrole wat daardie spesifieke swakheid en risiko sal aanspreek. (40)

Let wel: Jy word gevra om jou antwoord aan te bied in tabelvorm soos hieronder aangedui:

Swakheid	Risiko	Interne kontrole
----------	--------	------------------

Aanbiedingspunt (1)

Presiesheid en interpretasie punte (4)

VRAAG 4

(20 PUNTE)

Jy is tans 'n derde jaar B Com Rekeningkunde student aan die Universiteit van Johannesburg. Jou beste vriendin is tans 'n derdejaar ouditklerk op die oudit van Ontwerper Blomme (Edms) Bpk vir die jaar geëindig 30 Junie 2014. Sy is verantwoordelik om die interne kontroles oor die verkope afdeling te evalueer. Aangesien jy tans die top student in jou Oudit 3A klas is, het jou vriendin jou gevra om haar te help om die interne kontroles wat bestaan in die stelsel te evalueer. Sy het jou voorsien met die volgende inligting:

Die bestellings vir blomme word ontvang vanaf die kliënte per telefoon. Alle bestellings word aan Mnr Shabalala, die teboekstelling klerk gestuur. Mnr Shabalala stel die kliënt in kennis van die prys van die goedere wat bestel is, en dan voer hy die pryse direk in die stelsel in. Die volgende besonderhede moet op die stelsel voltooi word ten opsigte van die bestelling: Die datum, die naam van die kliënt, die hoeveelheid van die bestelling, die pryse van die blomme, en enige afslag wat aan die kliënt toegestaan is. Die stelsel voer 'n voorraad beskikbaarheid toets uit teen die tyd wat die bestelling geplaas word. Die maatskappy aanvaar nie enige kontant verkope nie.

Mnr Shabalala se rekenaar is gekoppel aan die hoof rekenaar wat geleë is in die data verwerking departement. Wanneer 'n bestelling ontvang word, word dit ingevoer deur die terminaal op 'n "bestelling afwagting meesterleër" waar dit 'n sekwensiële nommer gegee word. 'n Kruisverwysde rekenaar gegenereerde ontrekkingsnota word uit gedruk in die voorraad departement. Enige veranderinge aan die "bestelling afwagting meesterleër" wat gedoen moet word moet deur die verwerking van data-bestuurder op die hoof rekenaar gedoen word.

Van jou word verlang om:

- a) Die toepassingskontroles wat jy in die invoer van die bestelling stelsel van Ontwerpers Blomme (Edms) Bpk sou verwag om te verseker dat die bestellings wat ontvang word akkuraat en volledig teboek gestel word. (14)
- b) 'n Stelsel van interne kontroles te ontwerp wat in plek moet wees om te verseker dat alle veranderinge aan die bestelling afwagting meesterleër geldig, volledig en akkuraat is. (5)

Aanbiedingspunt (1)